

**การศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการจัดการ
หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้**
**The Study of Efficiency and Preparedness in Management of
Bachelor of Education Program in Learning Management**

กนิษฐา เชาว์วัฒนกุล¹ สันติ ศรีสวนแดง² วีรฉัตร สุบัญญัติ² อธิเกียรติ ทองเพิ่ม¹
สมบุญ ศิลป์รุ่งธรรม³ ต่อศักดิ์ แก้วจรัสวิไล³ ทศนีย์ จันตียะ¹ และ พินดา วราสุนันท์¹

Kanitha Chaowattanakun¹, Sunti Srisuantang¹, Weerachat Soopunyo¹, Athikiat Thongperm¹,
Somboon Silrungtham¹, Toasak Kawjaratwilai¹, Tasanee Jantiya¹ and Pinda Varasunun¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการดำเนินงานของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ 2) ศึกษาความต้องการของตลาดแรงงานและความต้องการของนักเรียนต่อการศึกษ ต่อในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (การจัดการเรียนรู้) และ 3) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อ คุณลักษณะของบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เก็บ รวบรวมข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เอกสารและสำรวจ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนิสิตที่เรียนในหลักสูตรศึกษา ศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ ชั้นปีที่ 2 – 4 จำนวน 190 คน คณาจารย์ จำนวน 15 คน และศึกษา ความต้องการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 431 คนและสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบบันทึกข้อมูล แบบสอบถามความคิดเห็นในประเด็น ต่างๆ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการ จัดการเรียนรู้ ที่ผ่านมา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นิสิตและคณาจารย์มีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการ หลักสูตร อยู่ในระดับมาก 2) หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ เป็นหลักสูตรที่ตอบสนอง ต่อความต้องการของตลาดแรงงานและตรงตามความต้องการของนักเรียน 3) ความคาดหวังต่อคุณลักษณะของ บัณฑิตในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การบริหารจัดการหลักสูตร

¹ภาควิชาครุศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹Teacher Education in Faculty of Education and Development Science, Kasetsart University

²ภาควิชาการพัฒนาศึกษาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²Human and Community Resource Development in Faculty of Education and Development Science, Kasetsart University

³ภาควิชาพลศึกษาและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³Physical and Sport in Development in Faculty of Education and Development Science, Kasetsart University

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) explore the prior operational performance of the Bachelor of Education Degree Program in Learning Management, 2) survey the demand of a labor market and the needs of secondary school students regarding the Bachelor of Education Degree Program in Learning Management, and 3) examine the users' opinion toward the attributes of graduates from the Faculty of Education and Development Sciences. The data of this descriptive research were collected by ways of document analysis and opinion survey. Research sample comprised 190 second and fourth year students inclusively studying in the Bachelor of Education Degree Program in Learning Management, 15 faculty members, 431 upper secondary students, and administrators from 30 schools. Research instruments were survey questionnaires regarding relevant issues. Data were analyzed in terms of percentage and mean.

It was found from the research that 1) the prior operational performance of the Bachelor of Education Degree Program in Learning Management addressed its effectiveness. Students and academic staff satisfied with the Program at a high level. 2) The Bachelor of Education Degree Program in Learning Management met the labor market's demand and the needs of secondary school students. 3) All six aspects of the attributes pertaining to graduates from the Bachelor of Education Degree Program in Learning Management were at a high level of expectation.

Keyword: curriculum administration

Email: feduktc@ku.ac.th

คำนำ

คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 โดยเป็นหลักสูตรที่เปิดสอนใน 4 สาขา อันได้แก่ สาขาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา สาขาคณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์ศึกษา สาขาพลศึกษาและสุขศึกษา และสาขาภาษาอังกฤษศึกษา ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตครู ที่มีคุณธรรม มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ สาขาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา สาขาคณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์ศึกษา สาขาพลศึกษาและสุขศึกษา และสาขาภาษาอังกฤษศึกษา และเพื่อส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการทางด้านการจัดการเรียนรู้ สาขาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา สาขาคณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์ศึกษา สาขาพลศึกษาและสุขศึกษา และสาขาภาษาอังกฤษศึกษา

ตลอดห้วงระยะเวลา 4 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2551 – พ.ศ.2554) คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ ได้ทำการรับนิสิตในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง และมีการบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ได้วางแผนไว้ บนเงื่อนไขของการผลิตครูตามนโยบายในเรื่องแนวนโยบายการจัดการหลักสูตรผลิตครู 5 ปี กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา และกรอบมาตรฐานสภาวะและสมรรถนะตามมาตรฐานการรับรองใบประกอบวิชาชีพครู ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ซึ่งทำให้แนวทางการดำเนินงานด้านหลักสูตรต้องปรับเปลี่ยนไปตามสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทั้งนี้ปีการศึกษา 2554 คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์มีนิสิตในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 4 สาขา มีจำนวนนิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 169 คน นิสิตชั้นปีที่ 2 จำนวน 161 คน นิสิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 141 คน และนิสิตชั้นปีที่ 4 จำนวน 154 คน ซึ่งตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา กำหนดให้มีการปรับปรุงหลักสูตร ทุกกรอบ 5 ปี พร้อมทั้งการจัดทำวิจัยสถาบันเพื่อเป็นการประเมินผลการใช้หลักสูตรที่ผ่านมา และเป็นการวิเคราะห์ศักยภาพตลอดจนทิศทางการผลิตบัณฑิตในสาขาการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี โดยผลที่คาดหวังเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้เป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาผลการดำเนินงานของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ ตามกรอบแนวคิด อันได้แก่ การบริหารจัดการหลักสูตร การจัดทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ ระบบการดูแลและช่วยเหลือ นิสิต
2. ศึกษาความต้องการของตลาดแรงงาน อันได้แก่ อัตราการว่างงาน และความต้องการของนักเรียนต่อการศึกษาต่อในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (การจัดการเรียนรู้)
3. ศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะของบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสารประกอบกับการวิจัยเชิงสำรวจ โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ของคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ที่ผ่านมา ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารจากรายงานการประเมินตนเอง รายงานการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต่างๆ และคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ วิเคราะห์เอกสารรายงานประชุมคณะกรรมการการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ สอบถามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตในเรื่องการบริหารจัดการหลักสูตร และความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่ากลาง และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การศึกษาความต้องการของตลาดแรงงานและความต้องการของนักเรียนต่อการศึกษาต่อในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (การจัดการเรียนรู้) ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารจากข้อมูลข่าวสารทางการศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับข้อมูลอัตราว่างงาน และสำรวจความต้องการของนักเรียนในการศึกษาต่อในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (การจัดการเรียนรู้) โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคกลางตะวันตก จำนวน 30 โรงเรียน โดยส่งแบบสอบถามยังโรงเรียนต่างๆ จำนวนโรงเรียนละ 30 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่ากลาง และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะของบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ เนื่องจากคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์เปิดการเรียนการสอนรับนิสิตในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2551 ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีบัณฑิตที่จบในหลักสูตรดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงสอบถามความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะของบัณฑิตของคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ในหลักสูตรที่มีสาขาใกล้เคียงกับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ โดยการส่งแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในสถาบันการศึกษาที่มีบัณฑิตในสาขาการสอนคณิตศาสตร์ และสาขาพลศึกษา จำนวน 30 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่ากลาง และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเพื่อศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการจัดการหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ประชากรที่เป็นนิสิตชั้นปีที่ 2 - 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ ปีการศึกษา 2554 จำนวนทั้งสิ้น 456 คน ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก จำนวน 350 คน ได้รับแบบสอบถามตอบกลับจำนวน 190 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 54.29

กลุ่มที่ 2 ประชากรที่เป็นอาจารย์ผู้สอนในคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ ทั้งที่เป็นผู้สอนรายวิชาแกนกลาง 02198xxx และผู้สอนใน

รายวิชาเอกสาขา จำนวนทั้งสิ้น 45 คน ได้รับแบบสอบถามตอบกลับจำนวน 15 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 33.33

กลุ่มที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่มีบัณฑิตของคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์เข้าทำงานอยู่ในปัจจุบัน จำนวนทั้งสิ้น 30 โรงเรียน ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนที่เป็นเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในปีการศึกษา 2554 จำนวนทั้งสิ้น 60 คน ได้แบบสอบถามตอบกลับจำนวน 58 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 96.67

กลุ่มที่ 4 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเครือข่ายความร่วมมือกับคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามในโรงเรียนที่เป็นเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 30 โรงเรียน โรงเรียนละ 30 ฉบับ ได้แบบสอบถามตอบกลับจำนวน 431 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 47.89

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้
2. แบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้
3. แบบสอบถามความต้องการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในการศึกษาต่อในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้
4. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะของบัณฑิตของคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการดำเนินการของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการดำเนินการของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ ตามกรอบแนวคิด อันได้แก่ การบริหารจัดการหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ ระบบการดูแลและช่วยเหลือนิสิต

1.1 การบริหารจัดการหลักสูตร

คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ ได้จัดดำเนินการเปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2551 โดยมีประวัติความเป็นมาในการบริหารจัดการหลักสูตรและรายวิชาต่างๆ ตามสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามผู้บริหารคณะในแต่ละยุคสมัย โดยอยู่ภายใต้การดูแลรับผิดชอบของคณะกรรมการการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ ปัจจุบันการจัดการรายวิชาที่เป็นรายวิชาแกนกลาง (02198xxx) เป็นหน้าที่รับผิดชอบของภาควิชาครุศึกษา ส่วนในรายวิชาสาขาเอกต่างๆ ดูแลรับผิดชอบตามภาควิชาที่มีความเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ในแง่ของอาจารย์ประจำหลักสูตร พบว่าด้วยการปรับโครงสร้างอาจารย์ประจำหลักสูตรของคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ในปัจจุบัน สามารถจัดอาจารย์ที่มี

ความเชี่ยวชาญและมีคุณวุฒิตรงตามสาขาวิชาเอกต่างๆ ประจำในหลักสูตรดังกล่าวได้ทั้งในสาขาคณิตศาสตร์ คณิตศาสตร์ สาขาพลศึกษาและสุขศึกษา สาขาภาษาอังกฤษศึกษา นอกจากนี้ในสาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา เป็นสาขาที่คณะมีความพร้อมในการบริหารจัดการสูงเนื่องจากมีคณาจารย์ที่มีคุณวุฒิในระดับปริญญาเอกมาประจำที่ คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ถึง 3 ท่าน ประกอบกับคณาจารย์ในโรงเรียนสาธิตแห่ง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์สอดคล้องที่สามารถแสดงถึง ศักยภาพในการเปิดหลักสูตรในสาขาวิทยาศาสตร์ศึกษาได้เพิ่มเติม ขณะที่ในสาขาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา ได้มีการแยกการเปิดหลักสูตรออกเป็นหลักสูตรใหม่ตามนโยบายการผลิตครู 4+2 ปี โดยแยกหลักสูตรเป็น หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต

การจัดอาจารย์ผู้สอนที่ผ่านมา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์เน้นการจัดผู้สอนตรงตามคุณวุฒิ ของคณาจารย์ ทั้งนี้จากความคิดเห็นของทั้งคณาจารย์และนิสิตพบว่า อยากให้มีการจัดรายวิชาต่างๆ ตามความ เชี่ยวชาญของอาจารย์อย่างแท้จริง และปัจจุบันพบว่าคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์มีคณาจารย์ที่สาขา วิชาเอกจำนวนมากและเพียงพอที่จะดูแลรับผิดชอบสอนทั้งในรายวิชาชีพรู และรายวิชาสาขาเอกได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ผู้วิจัยทำการศึกษาความคิดเห็นของนิสิตต่อการเรียนในรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ โดยส่งแบบสอบถามยังนิสิตชั้นปีที่ 2 - 4 ทั้ง 4 สาขา พบว่านิสิตมีความพึงพอใจต่อ การเรียนในรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของนิสิตต่อการเรียนในรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชา	ร้อยละความพึงพอใจ (ความถี่)					ยัง ไม่ได้ เรียน
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
1. รายวิชาในหมวดการศึกษาทั่วไป (รายวิชาบูรณาการ ภาษาอังกฤษ และวิชา กิจกรรมพลศึกษา)	14.2 (27)	41.1 (78)	37.4 (71)	4.2 (8)	2.6 (5)	0.5 (1)
2. รายวิชาแกน (02198xxx)						
2.1 หลักการวัดและประเมินผลทาง การศึกษา	15.3 (29)	35.5 (67)	19.5 (37)	1.1 (2)	1.1 (2)	27.9 (53)
2.2 การใช้ภาษาไทยสำหรับการสอน	1.37 (26)	35.3 (67)	31.1 (59)	4.7 (9)	0.0 (0)	15.3 (29)
2.3 จริยธรรมและจรรยาสำหรับครู	20.5 (39)	30.5 (58)	17.4 (33)	0.5 (1)	0.5 (1)	30.5 (58)
2.4 จิตวิทยาการศึกษา	31.6	46.3	21.1	0.0	0.0	1.1

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชา	ร้อยละความพึงพอใจ (ความถี่)					ยัง ไม่ได้ เรียน
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
	(60)	(88)	(40)	(0)	(0)	(2)
2.5 พื้นฐานการศึกษาและการจัด การเรียนรู้	21.1 (40)	39.5 (75)	33.2 (63)	5.3 (10)	0.5 (1)	0.5 (1)
2.6 นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทางการศึกษา	14.2 (27)	36.8 (70)	36.8 (70)	8.4 (16)	3.7 (7)	0.0 (0)
2.7 กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้	18.4 (35)	32.6 (62)	13.7 (26)	3.2 (6)	0.0 (0)	32.1 (61)
2.8 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	6.8 (13)	22.1 (42)	11.6 (22)	1.6 (3)	0.0 (0)	57.9 (110)
2.9 ภาษาอังกฤษสำหรับครู	16.3 (31)	21.6 (41)	13.2 (25)	4.2 (8)	0.0 (0)	44.7 (85)
2.10 การจัดการสถานศึกษา	3.7 (7)	20.5 (39)	10.0 (19)	2.1 (4)	0.0 (0)	63.7 (121)
2.11 การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	4.7 (9)	15.8 (30)	12.6 (24)	2.6 (5)	0.5 (1)	63.7 (121)
3. รายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู						
3.1 ประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์: การสังเกตและฝึกปฏิบัติงานใน โรงเรียน	21.1 (40)	25.3 (48)	17.9 (34)	2.6 (5)	1.1 (2)	32.1 (61)
3.2 ประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์: การสังเกตและฝึกปฏิบัติงานใน ชั้นเรียน	21.1 (40)	25.8 (49)	15.8 (30)	2.1 (4)	1.6 (3)	33.2 (63)
3.3 ประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์: การสังเกตและฝึกปฏิบัติงานครู	9.5 (18)	11.6 (22)	3.2 (6)	0.5 (1)	0.0 (0)	75.3 (143)
4. รายวิชาในกลุ่มวิชาสาขาเฉพาะ (วิชาเอกแต่ละสาขา)	17.9 (34)	37.9 (72)	26.8 (51)	7.9 (15)	2.1 (4)	7.4 (14)
5. รายวิชาในกลุ่มวิชาเลือกเสรี	24.2 (46)	26.8 (51)	17.4 (33)	5.8 (11)	1.1 (2)	24.7 (47)

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า นิสิตที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ อยู่ในระดับมาก ในทุกรายวิชา ทั้งนี้เมื่อสอบถามความคิดเห็นถึงประเด็นการบริหารจัดการหลักสูตรในภาพรวม พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่า การเปิดรับนิสิตในหลักสูตรต่างๆ ควรเปิดรับนิสิตภายหลังจากที่หลักสูตรได้รับการรับรองเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และการจัดรายวิชาต่างๆ อาจารย์ประจำสาขาและอาจารย์ที่

ปรึกษาควรมีการหารือ พุดคุยเพื่อทำความเข้าใจในการจัดรายวิชาต่างๆ ให้แก่นิสิต เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน ตลอดจนการจัดอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่างๆ ควรจัดอาจารย์ผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ มากกว่าการพิจารณาเพียงคุณวุฒิของอาจารย์เพียงอย่างเดียว

1.3 การจัดทำพยากรและแหล่งเรียนรู้

การจัดทำพยากรสนับสนุนและแหล่งเรียนรู้สำหรับนิสิต พบว่า คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์มีการจัดทำพยากรและแหล่งเรียนรู้อย่างครบถ้วนเพื่อเสริมศักยภาพการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่างๆ เช่น ห้องปฏิบัติการสอนจุลภาค (Micro Teaching) เพื่อการจัดการเรียนการสอนที่ให้นิสิตได้ทดลองฝึกประสบการณ์การสอนก่อนการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ห้องปฏิบัติการทางด้านภาษา เพื่อเป็นศูนย์การศึกษาสำหรับการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาของนิสิต ฟาร์มนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ และโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาศาสตร์การศึกษา ซึ่งถือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้นิสิตได้ทดลองฝึกปฏิบัติการทำงานจริงทั้งในลักษณะของการฝึกปฏิบัติในรายวิชาต่างๆ และการฝึกปฏิบัติการในรูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตร

นอกจากนี้คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์เล็งเห็นจึงข้อจำกัดในเรื่องทรัพยากรห้องสมุดจึงได้พยายามปรับปรุงศูนย์การศึกษาด้วยตนเองในอาคารปฏิบัติการชั้น 1 ให้เป็นห้องสมุดเพื่อการค้นคว้าของนิสิตทั้งในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา ซึ่งถึงแม้ว่าจะจะเป็นระยะเวลาในช่วงแรกของการปรับปรุงห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้า แต่คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ได้มีแผนในการดำเนินการเพิ่มทรัพยากรเพื่อการเรียนของนิสิตเป็นแนวโน้มที่สูงขึ้น

1.4 ระบบการดูแลนิสิตและช่วยเหลือนิสิต

ด้านระบบการดูแลนิสิตและช่วยเหลือนิสิต พบว่า คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการฝ่ายกิจการนิสิตทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการดูแลนิสิตและการช่วยเหลือนิสิตทั้งในเรื่องส่วนตัว วิชาการ และการให้ทุนต่างๆ เพื่อเป็นการช่วยเหลือนิสิต นอกจากนี้ยังมีการจัดสรรงบประมาณของคณะเพื่อให้เป็นทุนการศึกษาแก่นิสิตในคณะ เมื่อพิจารณาในระดับภาควิชา แต่ละภาควิชาที่มีการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดูแลนิสิตในแต่ละสาขาวิชาเอกเพื่อดูแลให้คำปรึกษานิสิตทั้งในเรื่องการเรียน การใช้ชีวิต และปัญหาด้านอื่นๆ ทั้งนี้จากการดำเนินงานที่ผ่านมา มีข้อเสนอแนะจากนิสิตและคณาจารย์พบว่า การจัดทำอาจารย์ที่ปรึกษาควรจัดคณาจารย์ที่ตรงสาขาวิชาเอกกับนิสิตหรือควรมีการประชุมเพื่อชี้แจงให้อาจารย์ที่ปรึกษามีความเข้าใจในเรื่องแผนการเรียนของนิสิต อาจารย์ที่ปรึกษาควรเข้าใจในธรรมชาติของนิสิตในแต่ละสาขาวิชาเอกเพื่อสามารถดูแลนิสิตทางด้านวิชาการได้อย่างเต็มศักยภาพ

ตอนที่ 2 ศึกษาความต้องการของตลาดแรงงาน อันได้แก่ อัตราการว่างงาน และความต้องการของนักเรียนต่อการศึกษาต่อในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (การจัดการเรียนรู้)

จากผลการวิเคราะห์อัตราส่วนครู 1 ท่านต่อนักเรียน พบว่า อัตราส่วนครูต่อนักเรียนในรายวิชาต่างๆ ยังเป็นปัญหาอย่างมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขาดแคลนครูในสาขาวิชาต่างๆ (พินดา, 2549) ดังนั้นการผลิตครู 5 ปี จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการลงอัตราการว่างงานในวิชาชีพครูในปัจจุบัน นอกจากนี้เมื่อศึกษาความต้องการ

ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทั้ง 30 โรงเรียน พบว่า ความสนใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าศึกษาในหลักสูตรการผลิตครูในแต่ละสาขาวิชาเอก แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความถี่ของนักเรียนที่สนใจเข้าศึกษา เทียบกับแผนการรับนิสิตในแต่ละสาขาวิชาเอก

สาขาวิชา	สนใจ		คิดเป็นร้อยละ
	จำนวนนักเรียนที่สนใจเข้าศึกษาต่อ	แผนการรับนิสิตในปีการศึกษา 2555	
1. เกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา	63	90	70.00
2. คณิตศาสตร์ศึกษา	82	40	205.00
3. พลศึกษาและสุขศึกษา	42	60	70.00
4. ภาษาอังกฤษศึกษา	38	40	95.00

จากตารางที่ 2 พบว่านักเรียนมีความต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาต่างๆ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนแผนการรับนิสิตในแต่ละสาขาวิชา ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจำนวนผู้สมัครเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาต่างๆ ใน 3 ปีการศึกษาซ้อนหลัง พบว่ามีแนวโน้มผู้สมัครเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาต่างๆ เพิ่มจำนวนมากขึ้น

ตอนที่ 3 ศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะของบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์

จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ ในมาตรฐานทั้ง 6 ด้านที่คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์กำหนดเป็นคุณลักษณะบัณฑิตที่คาดหวังในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ อันได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ พบว่า นิสิตในคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์มีคุณลักษณะในด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ทุกรายการ แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตเป็นรายคุณลักษณะพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ในด้านการมีความเอาใจใส่ในการรับฟัง ช่วยเหลือเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มและระหว่างกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ อยู่เป็นลำดับสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.29) รองลงมาคือการที่นิสิตมีมุมมองเชิงบวกและมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ สังคม (ค่าเฉลี่ย 4.27)

คุณลักษณะที่ผู้ใช้บัณฑิตพึงพอใจต่อนิสิตของคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์น้อยที่สุดคือ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ในศาสตร์สาขาเหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่หลากหลาย ทั้งผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ผู้เรียนที่มีความสามารถปานกลาง และผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีนวัตกรรม (ค่าเฉลี่ย 3.67)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอแล้วข้างต้น ผลการวิจัยดังกล่าวมีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. ด้านความพร้อมของหน่วยงาน

1.1 บุคลากร โดยภาพรวมแล้วคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มีความพร้อมด้านบุคลากรสำหรับการจัดการเรียนการสอน เพราะเป็นหลักสูตรที่บริหารจัดการโดยการบูรณาการด้านอาจารย์ผู้สอนจากทุกภาควิชา รวมถึงจากโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ประกอบกับคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ ได้รับการจัดสรรอัตรากำลังสายอาจารย์ผู้สอนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี กระจายไปตามภาควิชาต่างๆที่รับผิดชอบหลักสูตรดังกล่าวทั้ง 3 ภาควิชา

1.2 ทรัพยากรสำหรับการเรียนการสอนและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ เป็นคณะวิชาที่ได้รับการจัดตั้งใหม่ตามนโยบายของมหาวิทยาลัย จึงได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมาค่อนข้างมาก อาทิ Computer, Video Visualizer, LCD, Projector, และ note book ได้รับการจัดสรรในปีงบประมาณ 2550 แล้วถึง 66 รายการ นอกจากนี้ผู้บริหารของคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ ประกอบกับความพร้อมที่เป็นจุดแข็งของคณะฯ ที่มีอยู่เดิมแล้ว ไม่ว่าจะเป็นฟาร์มคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ที่เป็นหน่วยงานสนับสนุน ทำให้ศักยภาพของคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์มีความเข้มแข็งมาก สอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในรอบที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ได้สรุปว่ากลุ่มสาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีจุดแข็งในด้านทรัพยากรการเรียนการสอนและการวิจัย คือ มีความพร้อมด้านทรัพยากรกายภาพเพื่อการเรียนรู้ของนิสิต รวมทั้งคณาจารย์มีศักยภาพในการผลิตผลงานวิจัย สามารถสร้างสรรค์ผลงานและงานวิจัยได้อย่างดี เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติและนานาชาติ (รายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2552)

2. ความต้องการของนักเรียน

ความสนใจในการเข้าศึกษาต่อของนักเรียนมีสูงกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนแผนการรับนิสิตในทุกสาขาวิชา ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจำนวนผู้สมัครเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาต่างๆ 3 ปีซ้อนหลัง พบว่ามีแนวโน้มผู้ต้องการศึกษาในสาขาวิชาต่างๆเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนจำนวนนักเรียนที่ผู้วิจัยศึกษามีจำนวนเพียง 30 โรงเรียน จึงทำให้เชื่อมั่นได้ว่า หลักสูตรในสาขาวิชาต่างๆ มีจำนวนผู้สนใจเข้าศึกษาค่อนข้างมาก และตอบสนองต่อความต้องการของสังคมอย่างแท้จริงในสภาวะการขาดแคลนครูที่ตรงสาขาวิชาเอกต่างๆ

3. การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรที่ผ่านมา

จากข้อสรุปของการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นชัดเจนว่า การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ ควรมีการพิจารณาถึงคุณสมบัติ และประสบการณ์ของอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการทำความเข้าใจระหว่างอาจารย์ผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน

ในประเด็นเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์พบว่า ประเด็นที่ผู้ใช้บัณฑิตพึงพอใจมากที่สุดเป็นเรื่องการมีความเอาใจใส่ในการรับฟัง ช่วยเหลือเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มและระหว่างกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ แต่ขณะเดียวกัน คุณลักษณะที่ผู้ใช้บัณฑิตพึงพอใจน้อยที่สุดคือ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ในศาสตร์สาขาเหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่หลากหลาย ทั้งผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ผู้เรียนที่มีความสามารถปานกลาง และผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีนวัตกรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตในหลักสูตรดังกล่าวยังขาดประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนกลุ่มพิเศษที่เพียงพอ คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์จึงควรมีแนวนโยบายในการพัฒนาความสามารถด้านดังกล่าวให้นิสิตมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการเลขาธิการคุรุสภา. (2551). **มาตรฐานวิชาชีพครู**. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานเลขาธิการ. (2553). **รายงานการประเมินตนเอง คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์**. คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ (เอกสารอัดสำเนา).
- _____. (2554). **รายงานการประเมินตนเอง คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์**. คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ (เอกสารอัดสำเนา).
- พินดา วราสุนนท์. (2549). **รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาความพร้อมในการเปิดหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (การจัดการเรียนรู้) ของคณะศึกษาศาสตร์ กำแพงแสน**. คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ (เอกสารอัดสำเนา).